

STUDIAREA ASPECTELOR DE ETICĂ ȘI COMUNICARE DINTRE ANTRENOR ȘI SPORTIVI ÎN PERIOADA COMPETIȚIONALĂ

THE STUDY OF ETHICAL AND COMMUNICATIONAL ASPECTS BETWEEN THE COACH AND SPORTSMEN DURING THE CONTEST PERIOD

Aurelia CRIVOI, ORCID: 0000-0002-1917-1278

Inga DELEU, ORCID: 0000-0002-1063-422

Irina DELIPOVICI, ORCID: 0000-0002-1409-9318

Universitatea de Stat din Moldova

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport

CZU: 159.923.2:005.57:796.01

e-mail: crivoi.aurelia@mail.ru

e-mail: deleu.i@mail.ru

e-mail: delipovici.irina@mail.ru

This work relates about the study of ethical and communicational aspects between the trainer and performance swimmers. After questioning the swimmers, there was estimated the importance of verbal and non-verbal communication between the coach and sportsmen, as well as the impact of the communicational style, the particularity of the trainer's voice during the swimming test. It was also evaluated the importance of encouraging the swimmers by the trainer just before the competition.

Actualitate. Etica profesională reliefează principiile sale prin toate domeniile existente, iar scopul ramurii menționate constituie creșterea moralității și astfel pregătirea profesională a personalității, direcționarea individului spre valori și virtuți, adică spre fapte bune, dar și acumularea unui anumit bagaj de cunoștințe [1, 2, 3]. Educarea și formarea unui profesionist, în cazul nostru în sport, poate fi realizată doar prin integrarea ramurii comunicative și celei etice, grație cărora se pot expune sau interpreta idei, gânduri, emoții sau sentimente, atât verbal, non-verbal, cât și în scris, se pot explica anumite fapte. Grație comunicării efective, un specialist (în cazul nostru antrenor competent) percepe, analizează, sintetizează anumite lucruri, de altfel, poate ușor să convingă că este bine pregătit și poate promova atât produsul său, cât și pe sine însuși [6].

După părerea, care a fost și demonstrată de către *Vlăduțescu* – comunicarea este o construcție în sine, prin care gândim asupra realității [6]. Iar după afirmația înaintată de către *Ilie Pârvu*: „Comunicarea a devenit în ultima vreme mediul însuși sau temeiul din care unele filosofii își extrag structurile determinative, universale” [5, p. 15].

Atingerea scopurilor, realizarea intereselor actorilor sociali implică o complexă strategie a cooperării, a asocierii înțelegere–acțiune, împărtășirea de sensuri comune, obținerea unui acord. Calea majoră, în această privință, o constituie dialogul: „o deschidere la toate nivelurile”, străpungere a obstacolelor, negare a zidurilor, depășire a

opacităților, abolirea distanței, atitudine de comprehensiune, pe fondul unor valori umane, care indică încrederea în celălalt. Printr-un efect de feed-back inductiv, această încredere generează la rândul ei încredere” [4, p. 242].

Specificul comunicativ, identificat de către aceste personalități remarcabile din domeniul comunicării, trasează un fir roșu și pentru domeniul sportiv, care este mai puțin cercetat, în ceea ce privește caracterul etico-comunicativ. În urma examinării minuțioase a componentei funcționale, și anume, a specificului morfologic, fiziologic și biochimic al organismului sportivilor înotători, am identificat necesitatea cercetării aspectelor etico-comunicative dintre antrenor și sportivii înotători.

Scopul acestei cercetări constă în studierea profilului etic și de comunicare dintre antrenor și sportivii înotători de performanță în vederea valorificării relației antrenor-sportivi, precum și a optimizării performanței sportive a înotătorilor.

Obiectivele cercetării sunt următoarele:

- estimarea profilului comunicativ și etic în etapa competițională;
- propunerea unor recomandări, care ar valorifica statutul comunicativ și etic dintre antrenor și sportivii înotători de performanță.

Materiale și metode de cercetare: Cercetarea este bazată pe elaborarea și testarea unui program particular de studiere a profilului comunicativ și etic – **program de chestionare a sportivilor înotători de performanță**. Programul include un set de întrebări adresate sportivilor înotători în etapa competițională, în scopul estimării relațiilor de etică și comunicare dintre antrenor și sportivii înotători de performanță.

În calitate de obiect de cercetare au servit 16 sportivi (fete și băieți) de performanță, cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani, specializați în probele nautice, care practică înotul în medie 8-10 ani. În ceea ce privește calificarea sportivă a înotătorilor, participanții la cercetare sunt candidați în maeștri în sport și maeștri în sport. Sportivilor înotători li s-a propus să răspundă la zece întrebări de tip închis (cu variante de răspuns), înregistrate în carnetul de anchetare, în scopul de a acumula informații veridice, exacte și individualizate privitor la relația de comunicare dintre antrenor și sportivii înotători de performanță.

Studiul științific s-a realizat în perioada aprilie-iunie 2022, în incinta bazinului de înot al Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, a Școlii Sportive specializate în înot și tenis de masă nr. 8, sectorul Buiucani, și în incinta bazinului de înot al Școlii Sportive specializate în înot și fotbal nr. 11, sectorul Ciocana.

Rezultatele cercetărilor efectuate și discuțiilor. Etapa competițională reprezintă cea mai importantă perioadă a evoluției sportivilor înotători, în care antrenorul și înotătorii impun toată sursa lor funcțională, energetică, dar și emoțională, în scopul valorificării sau optimizării performanței sportive. Deci, să vizualizăm care sunt răspunsurile la întrebările propuse sportivilor înotători în perioada competițională.

La prima întrebare oferită sportivilor: „**Cât de importantă este comunicarea verbală dintre antrenor și sportivii înotători în perioada competițională?**” înotătorii au răspuns în raport de 93% – *varianta a* (comunicarea verbală este foarte importantă) și 7% – *variant b* (comunicarea verbală este suficient de importantă), iar *varianta c* (comunicarea verbală nu este importantă) nu a fost aleasă (Fig. 1).

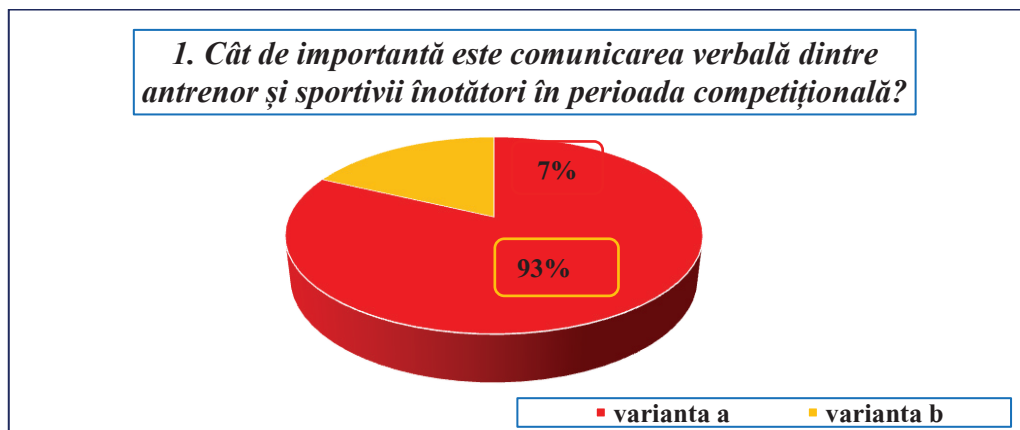

Fig. 1. Importanța comunicării verbale între antrenor și înotători în perioada competițională

Deci, în urma obținerii răspunsurilor, putem conchide că importanța comunicării verbale în relația antrenor – sportive înotători în perioada competițională este considerabilă sau chiar hotărâtoare și poate influența rezultatul obținut în urma parcurgerii distanței de înot.

La întrebarea următoare (a 2-a): „**Cât de importantă este comunicarea nonverbală dintre antrenor și sportivii înotători în timpul parcurgerii distanței de înot în perioada competițională?**” sportivii au răspuns în raport de: 97% – *varianta a* (comunicarea nonverbală în timpul înotului este foarte importantă); 3% – *varianta b* (comunicarea nonverbală în timpul înotului este suficient de importantă), *varianta c* (comunicarea nonverbală nu este importantă) nu a fost aleasă (Fig. 2).

Deci, reiese că rolul comunicării nonverbale, și anume, gesturile, expresii faciale, postura corpului, care transmit informații codate este impunător.

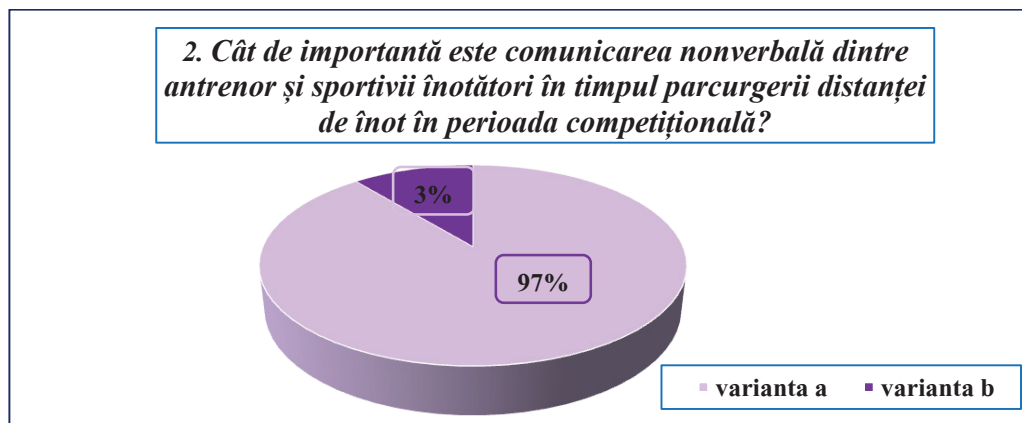

Fig. 2. Importanța comunicării nonverbale dintre antrenor și înotători în timpul parcurgerii distanței de înot în perioada competițională

„**În echipa dumneavoastră (antrenor–sportivi înotători) în perioada competițională considerați că este destulă comunicare?**” este următoarea întrebare (întrebarea a treia) și înotătorii au răspuns astfel: *varianta a* (suficientă comunicare a) – 84%; *varianta b* (insuficientă comunicare) – 16%.

Întrebarea a 4-a oferită înotătorilor este: „**Considerați că este necesar de a atenționa sau repeta regulile de parcurgere a distanței de înot de către antrenor în perioada competițională?**” La această întrebare sportivii au răspuns în următoarea ordine: *varianta a* (foarte necesar) – 80%; *varianta b* (suficient de necesar) – 16%; *varianta c* (necesar) – 3%; *varianta d* (nu este necesară) – 1% (Fig. 3).

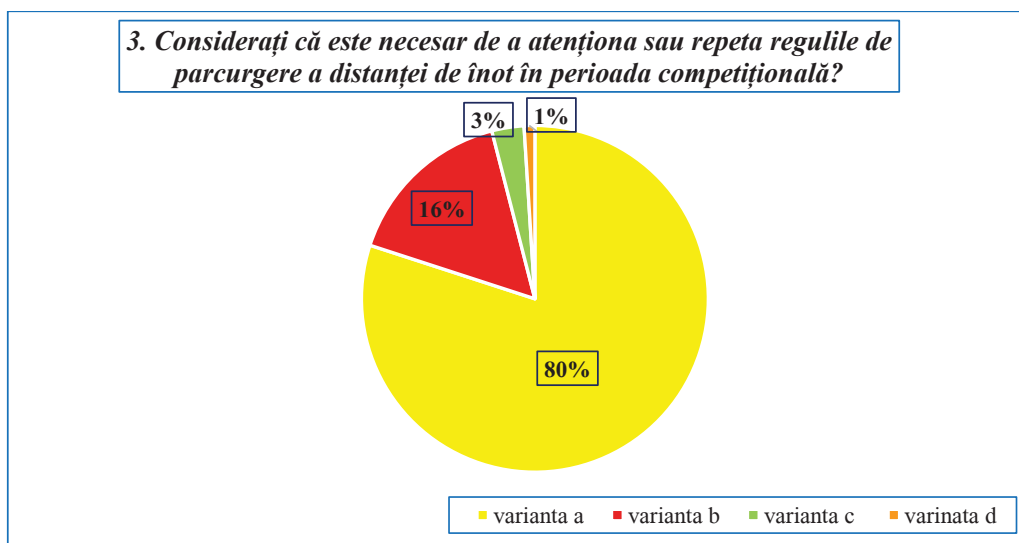

Fig. 3. Reiterarea regulilor de înot în perioada competițională

Așadar, marea majoritate au răspuns *variantele a și b* (foarte necesar și suficient de necesar), astfel, antrenorul este în mare măsură obligat cu o tonalitate joasă, viteză lentă și sigur pe sine, să amintească regulile de înot înaintea efectuării efortului fizic. Acest moment poate fi explicat prin prevalarea emoțiilor la sportivi în perioada competițională, și astfel necesitatea repetării regulilor de înot de către antrenor.

Întrebarea a 5-a din chestionar sună în felul următor: „**Care ar fi stilul de comunicare potrivit pentru dumneavoastră în relația antrenor – sportive înotători în perioada competițională?**”. Variantele de răspuns sunt următoarele: *varianta a* – stilul pasiv nu a fost ales (0%); *varianta b* – stilul asertiv (87%) și *varianta c* – stilul agresiv (13%).

Întrebarea a 6-a ține de semnificația elementelor de paralimbaj: „**Cum apreciați particularitățile vocii antrenorului nemijlocit înaintea de competiții, dar și în timpul competițiilor?**” Variantele de răspuns sunt următoarele: *varianta a* – voce cu înălțime joasă, volum tare și tempo lent (90%); *varianta b* – voce cu înălțime ridicată, volum încet

și tempo în viteză (10%) și *varianta c* – particularitățile vocii nu au însemnătate (nu a fost aleasă). Rezultă că, în perioada competițională, majoritatea sportivilor înotători au ales *varianta a*, adică elementele vocale ale antrenorului sunt importante și chiar într-o oarecare măsură pot influența rezultatul competițional.

Întrebarea a 7-a este: „*Ați avut vreodată situații de conflict cu antrenorul?*”, iar variantele de răspuns sunt: *varianta a* – da (5%); *varianta b* – nu (95%). Dacă ați răspuns afirmativ, atunci subîntrebarea este: „*Cât de repede s-a rezolvat situația de conflict și care a fost impactul comunicării în atenuarea neînțelegerii?*” Variantele de răspuns: *varianta a* – conflictul s-a rezolvat repede și rolul comunicării verbale a fost decisiv (85%); *varianta b* – conflictul s-a rezolvat mai anevoios din cauza lipsei comunicării eficiente (2%); *varianta c* – conflictul s-a rezolvat ușor prin intermediul comunicării nonverbale (13%).

Întrebarea a 8-a sună în felul următor: „*Cât de oportun este un mesaj de încurajare din partea antrenorului către înotători înainte de competiții?*”, iar variantele de răspuns sunt următoarele: *varianta a* – da, este foarte oportun (93%), *varianta b* – nu în toate cazurile este nevoie de mesaj de încurajare – 5%; *varianta c* – nu am nevoie de mesaj de încurajare – 2%.

Următoarea întrebare (a 9-a) din chestionar este: „*Comunicarea dintre antrenor și înotători poate avantaja evoluția sportivului pe plan profesional?*” Variantele de răspuns sunt: *varianta a* – da, comunicarea efectivă este foarte importantă și avantajează sportivii în dezvoltarea lor profesională (93%); *varianta b* – comunicarea este suficient de importantă în progresarea sportivilor pe plan profesional (7%); *varianta c* – comunicarea nu joacă un rol în evoluția sportivilor pe scara profesională – nu a fost aleasă. Importanța comunicării efective și a transmiterii mesajelor de îndemnare din partea antrenorului în perioada competițională (ca fiind cea mai importantă perioadă) este decisivă, după părerea a 93% dintre sportivii înotători chestionați, adică a mării majorități.

La întrebarea a 10-a „*Împărtășiți cu antrenorul idei, păreri, emoții, care nu sunt legate de sport?*” Au fost notate următoarele răspunsuri: *varianta a* – da, antrenorul este o persoană apropiată și pot împărtăși multe lucruri care nu au tangență cu sportul – 96%; *varianta b* – discut cu antrenorul doar lucruri legate de viața profesională – 4%.

Concluzii: În urma chestionării sportivilor înotători de performanță în perioada competițională, putem marca următoarele concluzii:

- comunicarea verbală și nonverbală efectivă joacă un rol major în atingerea rezultatelor scontate în perioada competițională;
- în etapa competițională este importantă reiterarea regulilor de înot după părerea mării majorități ai sportivilor chestionați;
- în cazul alegerii stilului de comunicare dintre antrenor și sportivi, înotătorii susțin cel mai mult stilul asertiv, dar totuși 13% dintre persoanele chestionate au ales stilul agresiv de comunicare;
- analizând elementele de paralimbaj al antrenorului în etapa competițională, urmărind alegerea preponderentă a aspectelor vocale cu înălțime joasă, volum tare și tempo lent, și anume, 90% dintre sportivi au selectat această variantă de răspuns.

Referințe:

1. CEPRAGA, L. *etică și comunicare*. UPSC, 2020. 99 p.
2. CIOLACU, L. Conceptul de comunicare. În: *Materialele Colocviului Comemorativ Internațional „Tradiție și modernitate în abordarea limbajului”*, consacrat aniversării a 65-a de la nașterea profesorului Mircea Ioniță. Bălți, 2006. pp. 198-199.
3. MOVILEANU, P. *Psihologia comunicării*. Chișinău: Editura UASM, 2009. 184 p.
4. MUCCHIELLI, A. *Arta de a comunica. Metode, forme și psihologia situațiilor de comunicare*. Iași: Polirom, 2003. p. 245.
5. PÂRVU, I. *Filosofia comunicării*. București: Editura București, 2000. 200 p.
6. VLĂDUȚESCU, Șt. *Concepte și noțiuni de comunicare și teoria mesajului*. Craiova: Sitech, 2009.